

VIERING VAN DE ZONDAG IN DE MARANATHAKERK

23 juli 2017, 7^e zondag na Pinksteren
Zomertijd

voorganger: ds. Martine Nijveld

Inleidend:

Het is vandaag de 7^e zondag na Pinksteren,
de Geest blijft waaien,
zomertijd is het, een zomerse zondag,
waarop we met Jezus op de berg vertoeven
om na te denken over
hoe we met elkaar
onderweg zijn...

Het leesrooster dat wij volgen reikt ons voor deze zondag
een gedeelte aan uit Matteüs 5. Uit de bergrede.
Ik vernam dat dit gedeelte ook klonk
in de dienst van vorige week zondag, dus als u er toen ook was,
kunt u vandaag aan 'vergelijkend warenonderzoek' doen.
Maar ik beloof u dat de preek anders zal zijn.
De tweede lezing en alle liederen
zijn dat in ieder geval.

UITLEG EN VERKONDIGING

Het zijn zomerse weken.
Vorige week zaterdag liep ik met een groepje familie
- op weg naar een terras –
over de De Ruijterstraat.
Op de hoek van deze straat
met de Bazarstraat staat op een witte muur
een tekst van Paul van Vliet.
Wellicht vertel ik u niets nieuws,
wist u dit allang,
maar als nog redelijk verse inwoner van Den Haag
zie ik geregeld dingen die voor mij
nieuw zijn.

Deze woorden staan op die muur:

*Ik drink op de mensen
Die bergen verzetten
Die door blijven gaan met hun kop in de wind
Ik drink op de mensen
Die met vallen en opstaan
Blijven geloven
Met het geloof van een kind.*

*Ik drink op de mensen
Die dingen beginnen
Waar niemand van weet wat de afloop zal zijn
Ik drink op de mensen
Van wagen en winnen
Die niet willen weten van water in wijn.*

*Ik drink op het béste
Van vandaag en van morgen
Ik drink op het mooiste waar ik van hou
Ik drink op het maximum
Wat er nog in zit
In vandaag en in morgen
In mij en in jou!!*

En als je de tekst op internet opzoekt,
ontdek je dat er nog twee coupletten bij horen,
waarvan ik vooral ook deze heel mooi vind:

*Ik drink op de mensen
Die blijven vertrouwen
Die van te voren niet vragen
‘Voor hoeveel’ en ‘waarom’
Ik drink op de mensen
Die dóór blijven douwen
Van doe het maar wél
En kijk maar niet om.*

Ergens voelt dit soort woorden
als familie van de woorden in de Bergrede.
Omdat zowel die woorden op de muur als de woorden vanaf de berg
een beroep doen op je verbeeldingskracht.

Ze zetten je aan het denken,
morrelen aan je manier van leven, schudden eraan,
doen nieuwe werelden open,
ontsluiten andere wegen, andere mogelijkheden. Hoopvol.

Karel Eykman, hertaler van veel Bijbelgedeeltes,
zegt ergens - min of meer -
dat de Bergrede een soort van advertentie is...
Een advertentie, waarin de oproep staat:

Mensen gezocht met een nieuwe fantasie.

Er worden mensen gezocht met een nieuwe fantasie.

Jezus zoekt mensen met
een nieuwe fantasie.

Want zeker in de Bergrede wordt duidelijk
dat je met letterlijk lezen
de bijbelse woorden hun kracht ontnemt.
Neem nu de woorden die Jezus aanhaalt
uit de Tien Woorden, de tien geboden:
Pleeg geen moord.
Je zult niet moorden.
Daar wil hij 't als eerste over hebben.

Letterlijk gelezen kunnen velen
er snel klaar mee zijn.
Ook weer afgevinkt: dit gebod
is alleen voor anderen.
Niet voor mij:
ik moord niet, dus hoef er verder ook niets mee.
Maar Jezus vraagt je het gebod
te lezen met fantasie, met verbeeldingskracht.
Het te bevragen op zijn diepste
betekenis, op zijn eigenlijke bedoeling.
Zoals het altijd al bedoeld is.
Ook door Mozes.

En hij komt dan te spreken
over tekeergaan tegen je broeder of zuster,
over woede, toorn,
over schelden met woorden als
nietsnut, leeghoofd,
dwaas, gek...

Schelden doet geen pijn,
zegt de zegswijze,
maar velen weten beter...
Als we dwaas/gek horen,
wordt een woord gebruikt dat ook
goddeloos kan betekenen,
het gaat dus ook over een ander
verketteren wellicht,
over denken dat jouw weg
de enige weg is,
de ware.
En die van de ander niet juist, onvroom, goddeloos.

Misschien gaat het hier ook wel
over pesten, van kinderen, van volwassenen,
op school, op het werk, op het internet,
geen moorden in letterlijke zin,
maar wel het leven verziekend, ondermijnend, de kleur ontnemend.
Ik lees op dit moment
de biografie van Juliana, die vorig jaar verscheen,
van Jolanda Withuis, misschien las u hem ook,
die dikke oranje pil,
het is eigenlijk een wonder dat ik nog aan werken toekom,
het boek is redelijk verslavend.
Afgelopen dagen liep ik zo in de geest
veel rond op Soestdijk en werd verdrietig
van de sfeer daar, van de kleinerende woorden,
van het niet elkaar kunnen vinden of ondersteunen,
van het negeren en treiteren.

Beseffend dat dit alles
natuurlijk niet voorbehouden is
aan Soestdijk...

Jezus zoekt in deze wereld
mensen met een nieuwe fantasie...
Nog meer triggert hij onze verbeelding,
nog steeds gaat het over 'niet moorden zul je',
hij denkt er nog verder op door:
wat dient het leven?
Stel,
stel je staat klaar om je offer
te brengen en je herinnert je dat
je broeder of zuster iets tegen je heeft.

Iemand heeft iets tegen jou,
misschien jij niet eens iets tegen die ander,
maar er staat iets tussen jullie in,
laat het offer dan voor wat het is,
laat de religieuze verplichting voor wat die is,
de boel de boel, wacht met bidden en met vieren, met wat moet,
maar ga naar die ander toe.
Blijkbaar sta je voor de Eeuwige
altijd met je medemens
aan de hand.

En nog verder denkt Jezus
en hij zegt:
leg een geschil bij
terwijl je nog met je tegenstander
onderweg bent...
Want voordat je het weet zit je vast,
letterlijk - veel hoorders van Matteüs kenden
uit ervaring de dreiging van gevangenschap – of ook figuurlijk wellicht.
Het woordje onderweg valt op:
wees de ander welgezind, terwijl je nog met elkaar onderweg bent...
op de weg, gaandeweg, is nog van alles mogelijk.
Een woord met hoop.
Mensen met nieuwe fantasie gezocht.
Stel je eens voor
wat er kan gebeuren als je
in gesprek blijft...
Stel je eens voor...

(...)

De bergrede is één van de vijf grote redevoeringen in Matteüs.
Jezus krijgt van Matteüs veel spreektijd.
Vijf redevoeringen in totaal zijn er:
de bergrede,
de uitzendingsrede,
de gelijkenissenrede,
en nog twee...
Vijf redevoeringen als het geraamte van het evangelie.
Het raamwerk dat er stevigheid aan geeft.
Vijf zoals de Tora vijf boeken telt.
Een handvol.
Dit is waar het om gaat.
De basis.

Hiermee heb je in handen wat je nodig hebt.

Jezus zit op de berg, als Mozes.

Hij zit er als rabbi, de leerlingen om hem heen.

Hij vervangt Mozes niet,

maar zet een dikke streep onder die aloude woorden.

Je hebt gehoord dat er gezegd is,

en ik zeg zelfs...

Denk erop door, laat je verbeelding werken...

Om meer dan het gewone, niet afgepast, niet al te strikt,

om overvloedige gerechtigheid is het hem te doen:

om recht dat stroomt,

zodat wat vast zit tussen mensen weer

vloeibaar wordt, weer gaat

stromen...

Niet moorden is meer

dan je handen thuishouden,

het is

je hand uitsteken...

En ook die woorden van Jezus willen niet zozeer letterlijk genomen worden,

want dan ben je er misschien weer snel mee klaar,

maar willen voorbeelden zijn om vervolgens

onze eigen weg te zoeken...

Er telkens weer mee in gesprek gaan, zoeken naar

de actualisering van die oude woorden, voor jou, voor ons, voor nu.

Creatief...

Met als hoopvol fundament eronder

de woorden van Paulus:

*⁴We zijn door de doop in zijn dood met hem begraven om,
zoals Christus door de macht van de Vader uit de dood is opgewekt,
een nieuw leven te leiden.*

*⁵Als wij delen in zijn dood,
zullen wij ook delen in zijn opstanding.*

Op weg met die Ene is altijd veel meer mogelijk dan je dacht.

Halleluja.

Amen.